

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สิงหาคม - กันยายน ๒๕๖๐ : ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๔๐

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council
www.onec.go.th

มหกรรมรวมใจ ปฐมวัยสร้างชาติ

วันพุธที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมอายุภัทช์ โรงแรมเซนทาราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ

เก็บตก... ปกหน้า
สุภาชัย พันธุ์เดช

“มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” ยิ่งใหญ่ มีผู้สนใจล้นหลาม

พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดงาน “มหกรรมรวมใจ ปฐมวัยสร้างชาติ” และปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ปฐมวัยสร้างชาติ” โดยมี ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวรายงาน เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ หลังจากนั้น มีพิธีประกาศเจตนารมณ์ “ประชารัฐรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” โดย ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมประกาศเจตนารมณ์กับกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในงานยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจหลากหลาย มีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมงานประมาณ ๑,๕๐๐ คน

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่าน มาพบกับ “วารสารการศึกษาไทย” เหมือนเช่นเคย สำหรับวารสารเดือนสิงหาคม – กันยายน ๒๕๖๐ นี้ ยังเต็มเปี่ยมด้วยเนื้อหาสาระที่น่าสนใจตลอดจนข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ ชนิดที่ว่า ไม่สามารถละสายตาได้ เริ่มด้วยงานใหญ่แห่งปี “มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” งานที่ สกศ. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุ่มเทสรรพกำลังจัดอย่างยิ่งใหญ่เพื่อประกาศให้สาธารณชนเห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น มีสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีผลงานวิจัยยืนยันแล้วว่า การลงทุนพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัย จะให้ผลตอบแทนกับสังคมกลับคืนมากกว่า ๗ – ๑๐ เท่า ท่านผู้อ่านสามารถติดตามรายละเอียดงานได้ใน “รายงานพิเศษ” เรื่อง “สกศ. จัดยิ่งใหญ่ มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” และเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องที่ไม่แพ้กันคือเรื่อง “มาตรฐานการศึกษาของชาติ” มาตรฐานของชาติฉบับเก่าจัดทำมาแล้วกว่า ๑๐ ปี ปัจจุบัน สกศ. จึงกำลังดำเนินการจัดทำ “มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับใหม่” เพื่อให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมาตรฐานฉบับใหม่ได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาใช้เป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ให้เกียรติมาบรรยายให้ความรู้ในเรื่องนี้ ติดตามอ่านได้ใน “บทความ ๑” เรื่อง “เรียนรู้พระบรมราโชบายด้านการศึกษา และการพัฒนาคน ตาม (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่”

หลังจากที่รอคอยกันมานาน “ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘” ก็ได้รับการคัดสรรเรียบร้อยแล้ว ที่ผ่านมา สกศ. ดำเนินการคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทยมาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ศาสตร์แห่งภูมิปัญญาไทยในด้านต่าง ๆ มีผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยแล้ว ๗ รุ่น ล่าสุดจากการคัดเลือกอย่างเข้มข้น จึงคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ ซึ่งวารสารการศึกษาไทยฉบับนี้ได้สรุปผลการดำเนินงานและประมวลภาพบรรยากาศการรับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและเกียรติบัตรของครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ มานำเสนอ ติดตามอ่านได้ใน “บทความ ๒” นอกจากนี้ท่านผู้อ่านยังสามารถติดตามบทความที่น่าสนใจอีกมากมายได้ในฉบับ ทั้งเรื่อง การปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นกุญแจดอกสำคัญของ การปฏิรูปการศึกษา หรือ การพัฒนาเด็กเยาวชนด้วยการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีวิธีบริหารจัดการอย่างไร ฯลฯ ติดตามได้ในฉบับค่ะ

สุดท้ายนี้ ขอให้ทุกท่านอย่าลืมตอบแบบสอบถามในหน้าสุดท้าย เพราะทุกความเห็นของท่านมีค่าต่อการพัฒนา และท่านใดที่ต้องการรับวารสารการศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง สามารถเขียนจดหมายหรือส่งโทรสารมาขอรับได้ตามที่อยู่และเบอร์โทรสารที่แจ้งไว้ค่ะ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวสุวิภา เกษณะศิริ

ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารและประชาสัมพันธ์

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council

www.onec.go.th

สิงหาคม - กันยายน ๒๕๖๐ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๔๐

สารบัญ

๓ รายงานพิเศษ

- สกศ. จัดยิ่งใหญ่ “มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ”

๖ บทความ ๑

/ สมปอง สมญาติ
วีระพงษ์ อุเจริญ
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

- เรียนรู้พระบรมราโชบายด้านการศึกษาและการพัฒนาคนตาม (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับใหม่

๙ บทความ ๒

/ พุฒิสาร์ อัครกะพู่
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

- ครูภูมิปัญญาไทย ศาสตร์ศิลป์ของแผ่นดิน

๑๕ บทความ ๓

/ สมปอง สมญาติ
วีระพงษ์ อุเจริญ
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

- แนวทางการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๑๘ บทความ ๔

/ สำเนา เนื้อทอง
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

- การเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

๒๕ บทความ ๕

/ กลุ่มนโยบายทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

- แนวคิดและรูปแบบการเงินด้านอุปสงค์เพื่อการศึกษา

๒๘ บทความ ๖

/ กลุ่มนโยบายทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

- ปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา : กุญแจดอกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

๒๘ Seen in their true light

/ นายประยูร เภาบุญญาอนุกุล
อดีตกรรมการสภาการศึกษา

- The World according to your reflection

๓๔ กฎหมายน่ารู้

/ ทศายา รัชตวิวัฒน์
สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

- ทิศทางการดำเนินงานของอนุกรรมการเด็กเล็ก

๓๖ แบบสอบถาม

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการสภาการศึกษา

(ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์)

ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

(นายเฉลิมชนม์ แน่นหนา)

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารและประชาสัมพันธ์

บรรณาธิการ

นางสาวสุวิภา เกษณะศิลปะ

นางสาวทัศนีย์วัลย์ เนิมบุบผา

กองบรรณาธิการ

นางสาวไอลัดดา สดสมศรี

นางสาวณัฐพร จริยะปัญญา

นางฐิติวราดา หัวหัวเพชร

ถ่ายภาพ

นายสุภาชัย พันธุ์เดช

นายปรีชาชาติ ทิมพิทักษ์

ISSN : 1686 - 5073

วัตถุประสงค์การจัดทำ

๑. เพื่อรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวความก้าวหน้าเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละเดือน
๒. เพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อสาธารณชน
๓. เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับบุคคล/หน่วยงานต่าง ๆ

สกศ. จัดยิ่งใหญ่

“มหกรรมรวมใจ ปฐมวัยสร้างชาติ”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดงาน “มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” โดยมีพลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดงาน และปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ปฐมวัยสร้างชาติ” โดยมี ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวรายงาน เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ

พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง
รองนายกรัฐมนตรี

พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรี กล่าวโดยสรุปว่า รัฐบาลได้มีการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้มีการกำหนดจุดเน้น และประเด็นพัฒนาหลักเพื่อเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและเสริมศักยภาพของประชาชนในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่าการลงทุนกับเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนแก่สังคมดีที่สุดในระยะยาว เพราะสามารถให้ผลตอบแทนกลับคืนในอนาคต ๗ - ๑๐ เท่า จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงมีการกำหนดกฎหมายหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา และครอบคลุมศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ฯลฯ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๕ มาตรา ๕๔ ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรค ๒ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรค ๑ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัยโดยส่งเสริมและสนับสนุนองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ที่ผ่านมา ได้มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ๐ - ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ ขึ้นเป็นครั้งแรก และพัฒนาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙) ซึ่งปัจจุบันมีการขับเคลื่อนในหลายประการ เช่น จัดทำมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กแห่งชาติ การพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบายการรักการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งต่อเนื่องจากโครงการหนังสือเล่มแรก การให้ไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์ และเด็กปฐมวัย การตั้งศูนย์เด็กเล็กในสถานประกอบการ

และการพัฒนาสื่อเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นต้น เพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแล เลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ปลอดภัย สามารถเรียนรู้และได้รับการส่งเสริมการพัฒนาเต็มศักยภาพทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวโดยสรุปว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคนตลอด ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยได้ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในมาตรา ๕๔ และได้กำหนดในกฎหมาย หลายฉบับ รวมถึงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี ๒๕๕๑ ได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ขึ้น ซึ่งมีรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและบูรณาการ พัฒนา เด็กปฐมวัยระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
เลขาธิการสภาการศึกษา

จึงได้จัดงาน “มหกรรมรวมใจปฐมวัยสร้างชาติขึ้น” เพื่อนำเสนอกิจกรรมการดำเนินงานด้านปฐมวัยของ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการการดำเนินงาน จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึง เป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอ ผลการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยต่อสาธารณชนในวงกว้าง

หลังจากนั้น มีพิธีประกาศเจตนารมณ์ “ประชารัฐรวมใจปฐมวัยสร้างชาติ” โดย ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป) ร่วมประกาศเจตนารมณ์ กับกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก บริษัทดาวเคมีคอลประเทศไทย จำกัด UNICEF และสื่อมวลชน

ดร.ชัยศ อิมสุวรรณ รองเลขาธิการสภาการศึกษา

กล่าวโดยสรุปว่า เด็กในช่วงปฐมวัยนั้นเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการของสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) รวมทั้งหน่วยงานด้านการพัฒนาเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาที่ผ่านมา คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี) ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ ขึ้น และพัฒนาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นแผนแม่บทของการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการดำเนินงานของนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึง ๒๕๕๙ มีการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สำคัญหลายประการ เช่น การพัฒนานโยบายการรักการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย การส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กในสถานประกอบการ และนิคมอุตสาหกรรม การสนับสนุนการพัฒนา ศูนย์เลี้ยงเด็กบุตรผู้ใช้แรงงานของกระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) และการจัดตั้ง มุมนมแม่ในสถานประกอบการ รวมทั้งการส่งเสริมในหญิงตั้งครรภ์ และเด็กปฐมวัยได้รับไอโอดีนอย่างเหมาะสม ปัจจุบันคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติกำลังดำเนินการในเรื่อง ๑) การจัดทำ (ร่าง) นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ๒) การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อแสดงผลข้อมูลของเด็กปฐมวัย ๓) การจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และ ๔) การพัฒนาเอกสารสมรรถนะของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ความสำเร็จของการดำเนินงานที่ผ่านมา

และที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคตจะเกิดขึ้นได้จากการร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งการพัฒนา มิใช่เพียงด้านการศึกษาด้านเดียว แต่ต้องพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ตามวัย ทั้งด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านการคิดและสติปัญญา ด้านภาษา ด้านจริยธรรม และด้านการสร้างสรรค์ เพื่อเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาประเทศชาติสู่ความเจริญอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้ ในการจัดงานครั้งนี้มีการบรรยายให้ความรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ “รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลสู่ประถมศึกษา” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน และ “อ่านแต่เล็ก เด็กฉลาด สมรรถนะดี” โดย นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป รวมทั้งมีการจัดนิทรรศการให้ความรู้เรื่องปฐมวัย ๕ โซน คือ ๑) “อนาคตปฐมวัยอนาคตชาติ” โดย ก.พ.ป. ร่วมกับ สมาคมอนุบาล ๒) “หัวใจสำคัญของการพัฒนาปฐมวัย” โดย กลุ่ม Thailand EF partnerships ร่วมกับ OKMD ร่วมกับ สสวท. ๓) “คิด Smart สู่ Smart kids” โดย กรมอนามัย ร่วมกับสถาบันราชานุกูล ๔) “มหัศจรรย์การอ่าน : ฐานพลังเด็กไทย ๔.๐” โดย แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ร่วมกับ มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก และศูนย์ประสานงานอ่านยกกำลังสุข ๕) “นวัตกรรม การเรียนรู้ปฐมวัย” โดย อปท. ร่วมกับ สช. ร่วมกับ กทม. และ พม.

เรียนรู้ พระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา

และการพัฒนาคน ตาม (ร่าง)
 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
 ฉบับใหม่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จัดประชุมวิชาการ เรื่อง “เรียนรู้พระบรมราโชบายด้านการศึกษา และการพัฒนาคน ตาม (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่” เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมบางกอกพาเลส กรุงเทพฯ มีผู้บริหาร ผู้แทนหน่วยงาน/โรงเรียน/สถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย จากทุกภูมิภาค เข้าร่วมประชุม ประมาณ ๓๐๐ คน โดยมี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เป็นประธานการประชุม ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา รักษาการแทนเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวต้อนรับและนำเสนอ (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่ นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ บรรยายเรื่อง “การศึกษาและมาตรฐานการศึกษา : ข้อคิดจากมุมมองนอกรอบ”

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ความรู้กับคุณธรรมเป็นเรื่องเดียวกัน” สาระสำคัญชี้ให้เห็นถึงการปฏิรูปการศึกษาโดยสิ้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวางรากฐานการศึกษา โดยทรงนำผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาวางรากฐานในรุ่นแรก ต่อมาทรงสนับสนุนบุคลากรไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพื่อให้สามารถดำเนินงานสืบทอดต่อ หลังจากนั้นได้จัดสร้างโรงเรียน มหาวิทยาลัยเพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรได้เองในประเทศไทย

เมื่อกล่าวถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติซึ่งมีความสำคัญ และขณะนี้กำลังปรับมาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่ เมื่อจัดทำเสร็จและประกาศใช้ทั่วประเทศแล้ว ผู้จัดการศึกษาทุกแห่ง ทุกโรงเรียน ต้องปรับการเรียนการสอนให้เข้ากับมาตรฐานใหม่ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งสำคัญมาก เมื่อสิบปีก่อน เป้าหมายการศึกษา คือ ให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข แต่ปัจจุบันต้องมีศักยภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นตามโลกที่เปลี่ยนแปลง เช่น ความรู้ทางเทคโนโลยีความสามารถทางภาษา ความคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามต้องไม่ลืมอัตลักษณ์ของความเป็นคนไทย คือ สร้างคนไทยในอนาคตให้รู้เท่าทันต่างประเทศ แต่ต้องไม่ลืมความเป็นไทย แนวความคิดนี้ ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ ให้ความสำคัญ ดังเมื่อครั้งทรงส่งนักเรียนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ พระราชดำรัสไว้ว่า “เพราะฉะนั้นเราจึงได้ตักเตือนนักเรียนเหล่านั้นว่า ให้พึงนึกในใจว่าเราไม่ได้มาเรียนจะเป็นฝรั่ง เราเรียนเพื่อจะเป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง” นอกจากนี้ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย ยังเน้นเรื่องความรู้กับคุณธรรมที่ต้องควบคู่กันไป รวมถึงยังเน้นถึงการสร้างโอกาสและความเสมอภาค เพื่อให้เด็กทุกพื้นที่ได้เรียนรู้ เป็นการลดช่องว่างทางการศึกษา

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย ยังได้อัญเชิญพระบรมราโชบายด้านการศึกษา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติต่อไป อาทิ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญกับการศึกษา “ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า...” ผู้ที่เป็นครู อาจารย์ จะต้องรู้จักสอนและอบรม ๕ เรื่อง ๑) ศีลธรรม ๒) จรรยา ๓) วัฒนธรรม ๔) รับผิดชอบในหน้าที่ และ ๕) พลเมืองดี รวมทั้งต้องสอนให้ดี สู้กับอาเซียน ทั่วโลกได้ อบรมให้เป็นคนดี เป็นรากแก้ว มีคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรม รวมทั้งมารยาทไทยรับผิดชอบในหน้าที่ ทราบว่าพลเมืองดีต้องทำอย่างไร

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ พระองค์ทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ และรับสั่งว่า ที่รับ “เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง” และพระราชทานพระราโชบายการศึกษาดังนี้ การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน คือ ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ๓) มีงานทำ มีอาชีพ และ ๔) เป็นพลเมืองดี

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐

การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน

๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
๓. มีงานทำ - มีอาชีพ
๔. เป็นพลเมืองดี

๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

๑. ความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง
๒. ยึดมั่นในศาสนา
๓. มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
๔. มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน

๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม

๑. รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี - ชอบ / ชั่ว - ตี
๒. ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม
๓. ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดี
๔. ช่วยกันสร้างคนดีให้แกบ้านเมือง

๓. มีงานทำ - มีอาชีพ

๑. การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือ การฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ
๒. การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุด
๓. ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

๔. เป็นพลเมืองดี

๑. การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน
๒. ครอบครัว - สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
๓. การเป็นพลเมืองดีคือ "เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ทำ" เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ระบบการศึกษาและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ สร้าง character และอุปนิสัยตามบริบทและอัตลักษณ์ของแต่ละสังคม มาตรฐานการศึกษาของชาติ ก็จะต้องกำหนด character ของคนไทยให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยด้วยเช่นกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงนำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกโรงเรียน ทุกหน่วยงาน มีการพัฒนาคุณภาพครู สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ให้เกิดขึ้นในทุกชั่วโมงเรียน ใช้โครงสร้างโรงเรียนคุณธรรม จากนั้นขยายผลต่อไปยังภาคส่วนอื่น อาทิ โรงพยาบาล คุณธรรม อำเภอกุศลธรรม บริษัทเอกชนคุณธรรม และนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน

ขอฝากพวกเราช่วยกันคนละไม้คนละมือ หลายเรื่องทีกล่าวมาเกี่ยวข้องกั่วงการศึกษา ขอให้ประสบความสำเร็จ ขอฝากบ้านเมือง ร่วมกันสร้างคนดีให้บ้านเมืองด้วย

ครุภูมิปัญญาไทย

ศาสตร์ศิลป์ของแผ่นดิน

ภูมิปัญญาไทย คือ องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร ปรุงแต่ง พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อแก้ปัญหาการจัดการและการปรับตัวให้วิถีชีวิตสมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีแก่สังคมไทย สร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ภูมิปัญญาเป็นเรื่องสำคัญที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

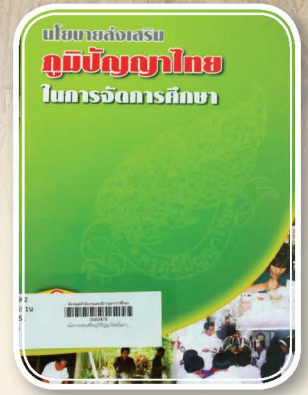

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในมาตรา ๔๓ และ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๗ ว่า “รัฐต้องอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย คือ ส่งเสริมการนำประสบการณ์ ความรอบรู้ และความชำนาญ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้และประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการศึกษา อบรม แสวงหาความรู้

ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกใช้ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาชุมชน โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น

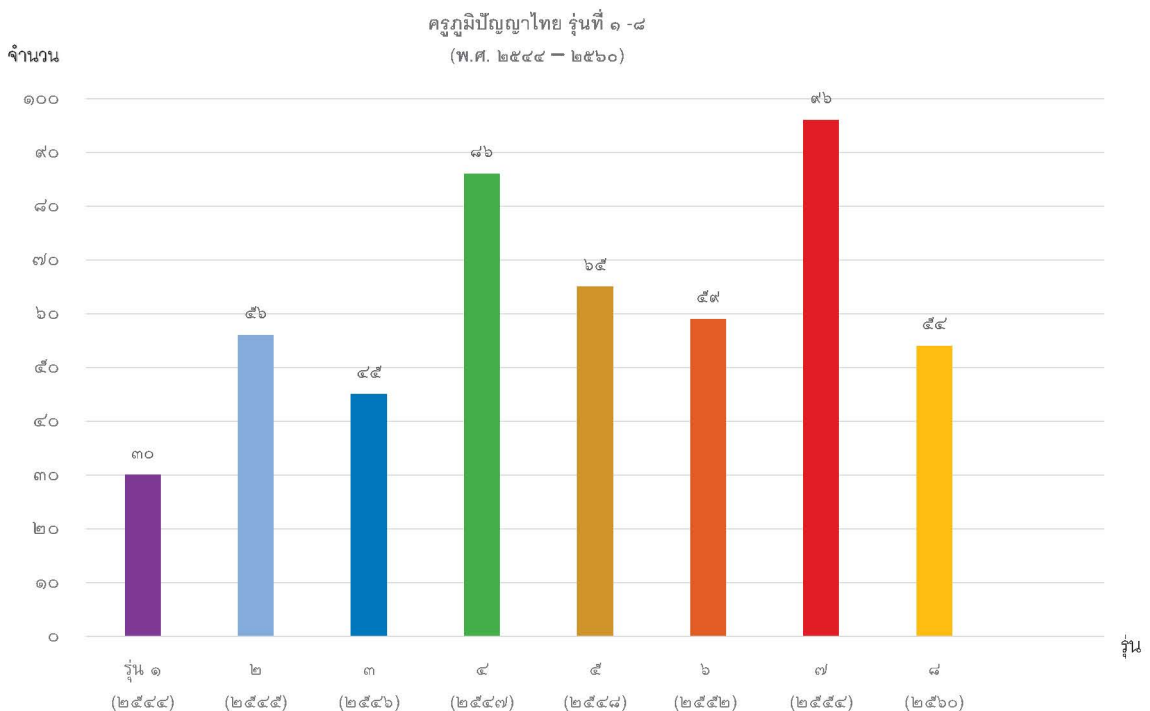
นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ตามมติเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระบุให้ ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและพลังขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาคน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้ภูมิปัญญาไทยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาของชาติทุกระดับและทุกระบบ ในขอบข่าย ๙ ด้าน ดังนี้ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ

ครูภูมิปัญญาไทย คือใคร

คือ ปราชญ์ คือ ครูที่มีภูมิปัญญา มีความรู้ที่หลากหลาย ตามความถนัด ความเชี่ยวชาญ ปฏิบัติทดลองความถุก ผิด คัดสรร สร้างสรรค์ กลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ชีวิต ให้ชุมชนและแผ่นดิน ถ้ายทอดให้มีการสานต่อ กล่าวได้ว่า ครูภูมิปัญญาไทย คือ ชุมทรัพย์แห่งปัญญา ที่พืงนำมาใช้พัฒนาสังคมไทย เป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ที่ก้าวไกลสู่สากลในมิติที่หลากหลาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ดำเนินการสรรหาและประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน รวม ๘ รุ่น จำนวน ๔๙๑ คน จากทุกภูมิภาค ๗๖ จังหวัด

ในปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ โครงการสรรหา คัดเลือก และยกย่องครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ มีผู้ทรงภูมิปัญญาเสนอเข้ารับการคัดเลือกจากทุกภูมิภาค จำนวน ๒๙๑ คน คณะทำงานประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๑ ได้ร่วมกันพิจารณาหลักเกณฑ์การยกย่อง คัดกรอง และคัดเลือกผู้ทรงภูมิปัญญา ด้วยการประเมินเอกสารจากแบบเสนอ ลงพื้นที่ประเมินภาคสนาม รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินเอกสาร ๑๒๗ คน จากนั้นนำผลการประเมินเสนอต่อที่ประชุม ร่วมอภิปรายเพื่อตัดสินเป็นขั้นตอนสุดท้าย ได้ผู้ทรงภูมิปัญญาที่สมควรยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย จำนวน ๕๔ คน จาก ๒๙ จังหวัด ตามประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำแนกเป็น ภาคเหนือ ๑๖ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๕ คน ภาคกลางและภาคตะวันออก ๙ คน และภาคใต้ ๑๔ คน

**ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘**

ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย โดยสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย สนับสนุนการเผยแพร่ และถ่ายทอดครูภูมิปัญญาเข้าสู่การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น

บัดนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ ดังนี้

ครูภูมิปัญญาไทยภาคเหนือ

๑. จำปีใหญ่ทูน หอมฮิม
๒. นายบุญรัตน์ ทิพย์รัตน์
๓. นางอศิตา โพรเจริญศรี
๔. นายประสิทธิ์ คุ้มพิถ
๕. นางสาวปวีณา บุญธิงา
๖. นายสมบัติ สอนราช
๗. นายสมบัติ ไทรศรีพิลปี
๘. นายองอาจ พงษ์นิริ
๙. นายเทพ ชัยบัวคำ
๑๐. นายณมล อภิอนัง
๑๑. นางบัวทอง แก้วมีน
๑๒. นางสาวศันสนีย์ อิศารา
๑๓. นายสุนันต์ พงษ์ทอง
๑๔. นายประเสริฐ ชัยบุญเดิม
๑๕. นายอศิตา เล่าคำ
๑๖. นางสาววิมลัน ปรามรัมย์

- ด้านเกษตรกรรม
- ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
- ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
- ด้านการแพทย์แผนไทย
- ด้านการแพทย์แผนไทย
- ด้านการแพทย์แผนไทย
- ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
- ด้านศิลปกรรม
- ด้านศิลปกรรม
- ด้านศิลปกรรม
- ด้านภาษาและวรรณกรรม
- ด้านภาษาและวรรณกรรม
- ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

/ครูภูมิปัญญาไทย...

ครูภูมิปัญญาไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. พระครูเกษมธรรมานุวัตร	ด้านศิลปกรรม
๒. พระอธิการสมบุรณ์ วิสุทโธ (ณมิตร)	ด้านการแพทย์แผนไทย
๓. นายวราภรณ์ สารสมบัติ	ด้านเกษตรกรรม
๔. นายบุญมี สุระโคตร	ด้านเกษตรกรรม
๕. นางวราทอง สุภิชะ	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๖. นางสุภาณี ภูแล่นกี	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๗. นางหญิงฉวี ศรีรัมย์	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๘. นางสาวประภัสสร ศรีเรืองรัมย์	ด้านการแพทย์แผนไทย
๙. นายสีทา มงคลแก้ว	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๐. นางจินตนา เย็นสวัสดิ์	ด้านศิลปกรรม
๑๑. นายณลาด ส่งเสริม	ด้านศิลปกรรม
๑๒. นายบุญเลิศ ภูวิเลิศ	ด้านศิลปกรรม
๑๓. นายดวง วิรสาน	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑๔. นายทองไกร ปัญจนแก้ว	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑๕. นายสมชาย ฐานเจริญ	ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูภูมิปัญญาไทยภาคกลางและตะวันออก

๑. จำปีเอกใหญ่ พันธ์อุตุ	ด้านเกษตรกรรม
๒. นายขจร เขียวนิล	ด้านเกษตรกรรม
๓. นายวิชา ทองโสภ	ด้านเกษตรกรรม
๔. นายสำรอง แดงลับ	ด้านเกษตรกรรม
๕. นางสาวอารีรัตน์ ชูนปลัด	ด้านเกษตรกรรม
๖. นางจ้อง จบศรี	ด้านเกษตรกรรม
๗. นายบัณฑิต พิณอุจโจ	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๘. นายพิบูลย์ ไชยเทือก	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๙. นายสมโภช วาสุภี	ด้านภาษาและวรรณกรรม
	ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูภูมิปัญญาไทยภาคใต้

๑. พระครูสุนทรธรรมนิเทศ์	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๒. นายดอนเฝ้า สะดีบา	ด้านเกษตรกรรม
๓. ศาสตราจารย์วินทร์ พิณ	ด้านเกษตรกรรม
๔. นายแสวง ภูศิริ	ด้านเกษตรกรรม
๕. นายกิตติศักดิ์ ศรวงศ์	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๖. นายป๋ม ชูคง	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

/ศ. นายจงศักดิ์...

- ๗. นายชจรศักดิ์ เทพนุ้ย
- ๘. นายสมบุญ พิทยานูญ
- ๙. นายข่ง เรืองแก้ว
- ๑๐. นางดวง วัชรบุณยง
- ๑๑. นายเพ็ญสิน ผ่องแก้ว
- ๑๒. นายปิยะ สุวรรณพุกภัย
- ๑๓. นายสมวัน ทุเทศยะ
- ๑๔. นายประเสริฐ วัชรवंช

ด้านการแพทย์แผนไทย
 ด้านการแพทย์แผนไทย
 ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
 ด้านศิลปกรรม
 ด้านศิลปกรรม
 ด้านศิลปกรรม
 ด้านศิลปกรรม
 ด้านศิลปกรรม
 ด้านภาษาและวรรณกรรม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์)
 รองเลขาธิการสภาการศึกษา ราชอาณาจักรการแทน
 แสขการสภาการศึกษา

ครุภูมิปัญญาไทยจะได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ
 ครุภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นเข็ม ช่อกระจังตาอ้อย ๙ ช่อ
 ที่เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของ
 ครุภูมิปัญญาไทยด้านใดด้านหนึ่งใน ๙ ด้าน

สกศ. ได้ประมวลสาระ ประวัติชีวิตผลงาน กระบวนการเรียนรู้
 และการนำความรู้ของครุภูมิปัญญาไทย เข้าร่วมในการจัดการศึกษา
 ของชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปรับประยุกต์นวัตกรรมการเรียนรู้
 ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ผ่านหนังสือ**การสร้าง
 ความเป็นปึกแผ่นของชาติด้วยครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๔**

ในการนี้ สกศ. ได้จัดพิธีมอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและเกียรติบัตร **ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๔**
 ในวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เอส.ดี.เอเวนิว กรุงเทพมหานคร โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
 ศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) เป็นประธานในพิธี พร้อมปาฐกถาพิเศษเรื่อง “กระทรวงศึกษาธิการ
 กับการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย” และมีการบรรยาย จากผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ รองเลขาธิการ
 สภาการศึกษา เรื่อง “ครุภูมิปัญญาไทยกับไทยแลนด์ ๔.๐” นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล เรื่อง “บทบาทหน้าที่
 ของครุภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาที่ได้รับการยกย่อง” และ พลตรีภุชณะ วัชรเทศ ผช. ผอ. ศปป ๑
 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรื่อง “ครุภูมิปัญญาไทยกับการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งรัฐ”
 นายณรินทร์ พสุนธราธรรม เรื่อง “ครุภูมิปัญญาไทยกับลขสิทธิ/สิทธิบัตร” นายภุชณะ ฤทธิเดช เรื่อง “บทบาทของ
 สมาคมครุภูมิปัญญาไทย” และนายถวัลย์ มาศจรัส เรื่อง “รูปแบบการเขียนรายงานการถ่ายทอดองค์ความรู้”

ครุภูมิปัญญาไทย เปรียบดังทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถมีส่วนร่วมและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา
 ในทุกพื้นที่ เสริมสร้างเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์และกำลังคนที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ และร่วม
 พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง สมกับคำกล่าวที่ว่า “การเรียนรู้ใน
 ปัจจุบันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่”

ประมวลภาพบรรยากาศการประชุมสัมมนา และมอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘

ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐
โรงแรม เอส.ดี.เอเวนิว กรุงเทพมหานคร

ภาคเหนือ

ภาคกลางและตะวันออก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคใต้

ครูภูมิปัญญาไทยและครูผู้ช่วย

คณะทำงาน

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘

แนวทางการจัดการศึกษา ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสระแก้ว นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาการจัดการศึกษา คุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทและแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละพื้นที่ด้วย เพื่อที่จะผลิตผู้เรียนที่มีศักยภาพได้ตรงตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ หากจะผลักดันให้การพัฒนาการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้ให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคงและเกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแล้ว “ทุกภาคส่วน” ในเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะพื้นฐานโครงสร้างในการผลิตทรัพยากรบุคคลหรือพื้นฐานทางการศึกษา รวมถึงพื้นฐานต้นทุน

ทางชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประชากรในพื้นที่นั้นด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านออกแบบการศึกษาการออกแบบหลักสูตร การบริหารสมรรถนะบุคลากร ผู้สอน - ผู้เรียน และการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดประชุมสัมมนา เรื่อง การบูรณาการการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรมโพธิ์ดล รีสอร์ทแอนด์สปา จังหวัดเชียงราย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง โดยเชิญผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ทุกระดับและสังกัด นักวิชาการ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เข้าร่วมประชุมกว่า ๘๐ คน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็น สรุปดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ สถาบัน

วิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่าประเทศไทยมีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ เขต มีความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ แสดงถึงความหลากหลายของระบบคิด ภูมิปัญญา และระบบการให้คุณค่า การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ จึงควรคำนึงถึงต้นทุนที่มีอยู่แล้ว เพื่อต่อยอดต้นทุนด้านชาติพันธุ์ ภาษา สังคม วัฒนธรรม ซึ่งแต่ละพื้นที่มีความโดดเด่นอย่างมาก และเป็นต้นทุนที่สามารถใช้เป็นฐานของการศึกษาที่มั่นคงของประชากรไทยเป็นอย่างดี สำหรับภาษาที่ควรเรียนรู้ ควรรู้ภาษาท้องถิ่น ภาษาประจำชาติก่อน เพื่อความแม่นยำ เมื่ออ่านออกเขียนได้แล้ว จึงเรียนภาษานานาชาติ คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาเศรษฐกิจ เช่น จีน มาเลเซีย เขมร เวียดนาม พม่า อินเดีย โดยเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้มีความมั่นคงในอัตลักษณ์ รู้ว่าตนเองเป็นใคร การมีฐานการศึกษาที่แข็งแกร่งจะสามารถคิดวิเคราะห์ เพื่อเลือกสรร ตีรองและร่วมมือ รวมถึงแลกเปลี่ยนนวัตกรรมในความต่างได้

นายพลวัต ต้นศิริ ประธานอุตสาหกรรมจังหวัด เชียงราย กล่าวว่า โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก สำหรับประเทศไทยต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่า ศึกษาเพื่ออะไร วัตถุประสงค์สุดท้ายต้องการอะไร และ ทบทวนว่าการศึกษานั้นกำลังดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ มีวิธีใดบ้างที่จะไปให้ถึง เช่น ในอีก ๒๐ ปี เราต้องการให้จังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร สิ่งที่เหมาะสมในบริบทของจังหวัด เช่น เป็นครัวของภูมิภาค เป็นเมืองบริการ ควรมีการแปรรูปเกษตรให้เป็นอาหาร เครื่องสำอาง ฯลฯ สิ่งที่ต้องคำนึงต่อ คือ เมื่อตั้งเป้า เช่นนี้ ต้องคิดว่ามีคนสอนในเรื่องเหล่านี้แล้วหรือไม่ มีคนสนใจเรียนหรือไม่ มีโรงงานที่ใช้ทดลองทดสอบและมีผู้ประกอบการหรือไม่ ต้องคิดทั้งระบบเป็นกระบวนการ และต้องส่งเสริมทั้งระบบ จึงจะเกิดการดำเนินการที่เป็นจริงได้ นอกจากด้านการเกษตรแล้ว ปัจจุบันเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เชียงรายถือว่าอยู่ในชัยภูมิที่มีความเข้มแข็ง จึงควรสนับสนุนให้ผู้สนใจมีความรู้เรื่องการดูแล ผู้สูงอายุ รวมถึงเรื่องการบริการด้านการแพทย์ การขนส่ง ให้มากขึ้น และควรดำเนินการตามแผนให้จริงจัง ไม่ควรใช้ระยะเวลาจนอาจจะสายเกินกาล สิ่งหนึ่งที่บางประเทศพัฒนาได้เร็วกว่าไทยเพราะทำตามแผนอย่างจริงจังและสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ทันเวลา

ดร.สมจิต สมอ ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบาย และแผน สพป. เชียงราย เขต ๑ กล่าวว่า เมื่อมีนโยบาย ให้เชียงรายมีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการทำแผน

พัฒนาการศึกษาของจังหวัด กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาว่าจัดสำหรับใคร โดยให้ครอบคลุมตั้งแต่แรกเกิดถึงอุดมศึกษา วัยทำงาน วัยผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการจัดการศึกษาเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน มีการกำหนด Road Map ๓ ระยะ มีการเตรียมคนเข้าสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งเรื่องการศึกษาในระบบ นอกระบบ มีกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่ ประสานการท่องเที่ยว และพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วม และเน้นสื่อสารให้เข้าใจ ตรงกันทั้งหน่วยงานนโยบายและปฏิบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาวิณ พรหมใจใส ผู้ช่วยคณบดีสำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย กล่าวโดยสรุปว่า การดำเนินการพัฒนาการศึกษาปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจะเน้นการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายและบูรณาการการทำงานทุกมิติในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ส่วนแนวทางการพัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจจะพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมและเตรียมความพร้อมของเยาวชนและประชาชน มีการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ มีการบูรณาการจัดการศึกษากับโรงเรียนขั้นพื้นฐาน มีศูนย์การศึกษาทางเลือก รวมถึงส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นล้านนา สร้างความรู้ เข้าใจ เพื่อให้เกิดความภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนและไม่ถูกกลืนทางวัฒนธรรม

กรณีศึกษา จากการลงพื้นที่

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๕ (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ) เป็นโรงเรียนหนึ่งในจังหวัดเชียงรายที่มีการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีวิธีการบริหารจัดการและพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงจุดเน้นการพัฒนาของอำเภอเชียงแสนที่มุ่งพัฒนาด้านการค้า การลงทุน การขนส่ง การท่องเที่ยว และด้วยแนวคิดวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนที่เชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นในการบริหารจัดการ ผู้บริหารจึงเลือกบุคลากร ที่งานเพื่อจัดการเรียนการสอนทำการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร ตัดรายวิชาที่ไม่จำเป็นออก เพิ่มหน่วยวิชา

บูรณาการเนื้อหาวิชาและรายวิชาเพิ่มเติม โดยเฉพาะรายวิชาที่รองรับด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ที่ส่งเสริมและบ่มเพาะนักธุรกิจน้อย สร้างรายได้ มีการฝึกทักษะงานอาชีพ ได้แก่ การเปิดร้านกาแฟเวียงเก่า ร้านเสริมสวยส่งเสริมกีฬา เปิดห้องตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป นอกจากนั้นมีการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบ All in One 150 เครื่อง สร้างห้อง Digital Classroom เพื่อพัฒนาและฝึกให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนาพื้นที่ว่างหน้าโรงเรียนเป็นอาคารเรือนแถวเชิงพาณิชย์ชั้นเดียว ๒๐ คูหา ตามโครงการการจัดหาประโยชน์ในที่ดินของสถานศึกษา เพื่อนำรายได้มาตั้งเป็นกองทุนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

สำเนา เนื้อทอง
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

คณะวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤตินันท์ สมุทร์ทัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกัญจน์ ทิพย์เกษร
อาจารย์ปทุมวดี ศิริสวัสดิ์
อาจารย์วราภรณ์ สิทธิวงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.มนธรรส ไชยสุต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การเสริมสร้างวินัย ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา

โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัย
ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบ
และการตรงต่อเวลา ได้รับทุนสนับสนุนจาก
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๖๐

การเสริมสร้างให้คนไทยมีวินัยเป็นส่วนสำคัญ
ในการยกระดับคุณภาพของคนไทย นายกรัฐมนตรี
(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้กำหนดให้เป็นหนึ่งใน
ในค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ เพื่อเป็นรากฐานใน
การพัฒนาคนไทย คือ “มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย
ผู้น้อย รู้จักการเคารพผู้ใหญ่” สอดคล้องกับหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดกับผู้เรียนในข้อที่ ๑ ว่า
“มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรม
ของพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทย
ให้เข้มแข็ง”

การสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ จำเป็นต้อง
เริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งเป็นวัยที่กำลังสร้างลักษณะนิสัย
และต่อเนื่องถึงวัยเรียนเพราะจะมีกระบวนการเรียนรู้
คิดอย่างมีเหตุผลตามลำดับพัฒนาการของวัย ทุกสถาบัน
ในสังคมจึงมีบทบาทในการปลูกฝังการมีวินัย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น
ทุกคนควรร่วมมือกันพัฒนาวินัยของนักเรียนภายใต้
แนวคิด “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional
Learning Community: PLC) (เรวณี ชัยเชาวรัตน์,
๒๕๕๖) บทบาทและการจัดการศึกษาของครู จะต้อง
เปลี่ยนจากการเน้นที่การสอนของครูเป็นเน้นที่การเรียนรู้
ของนักเรียน และเปลี่ยนจากการเรียนของแต่ละบุคคล
(Individual Learning) มาเป็นเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน
เป็นกลุ่ม (Team Learning) รวมทั้งเปลี่ยนจากการเรียน
แบบแข่งขันมาเป็นความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปันกัน
โดยมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก ชุมชน

**“...คนที่มีระเบียบวินัยนั้น
เป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้หวังดี
ต่อตนเอง เป็นผู้ที่จะมี
ความสำเร็จในอนาคต...
การปฏิบัติด้วยความมีระเบียบ
มีวินัย การปฏิบัตินั้นสำเร็จ..”**

พระราชดำรัสพระราชทานแก่
นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จ.สงขลา
เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๔

การเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำหรับให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ปฏิรูป” การเรียนรู้เพื่อปรับปรุงโรงเรียนและตนเอง ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้น้อยลงหรือหมดไป

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) สร้างรูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัย ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

๒) ปฏิบัติการทดลองใช้รูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยฯ

๓) ประเมินและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยฯ

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยและ พัฒนา ดำเนินการ ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ สร้าง รูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา ระยะที่ ๒ ปฏิบัติการทดลองใช้

รูปแบบฯ ระยะที่ ๓ ประเมินผล สะท้อนคิด (Reflect) และสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบฯ

การวิจัยระยะที่ ๑

วิเคราะห์ปัจจัยและตัวบ่งชี้ ในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา โดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง การถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ การถอดบทเรียน ความสำเร็จจากสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติดีด้าน การส่งเสริมวินัย สอบถามและสำรวจพฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเสริมสร้างวินัยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้เกิดความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา แล้วนำมาใช้ เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบและกลไกการเสริมสร้าง วินัยฯ ได้ภาพจำลองรูปแบบที่ประยุกต์จากกรอบ แนวคิดการทำงานเชิงระบบ (System Approach) เพื่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะและมีความสุข (กระทรวง ศึกษาธิการ, ๒๕๕๐, หน้า ๓) ดังนี้

รูปแบบและกลไกการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

๑. เป้าหมาย : เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

๒. บริบท : สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

๓. ปัจจัยนำเข้า

๔. กระบวนการเสริมสร้างวินัย

- ขั้นที่ ๑ เตรียมความพร้อม
- ขั้นที่ ๒ วางแผนเสริมสร้างวินัยนักเรียน
- ขั้นที่ ๓ การร่วมกันลงมือปฏิบัติ
 - ๓.๑ การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ๓.๒ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน
 - ๓.๓ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัย
- ขั้นที่ ๔ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ

๕. ผลผลิต

- ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีวินัย 2 ด้าน คือ
 - ๑. ความรับผิดชอบ
 - ความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
 - ความรับผิดชอบต่อสังคม
 - ๒. การตรงต่อเวลา
 - การตรงต่อเวลา ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน
 - การตรงต่อเวลาที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

๖. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

ภาพ ๑ ภาพจำลองรูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

องค์ประกอบของรูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา ดังรูปข้างต้นประกอบด้วย ๖ ส่วน คือ ๑) เป้าหมาย (Goal) ๒) บริบท (Context) ๓) ปัจจัยนำเข้า (Input) ๔) กระบวนการเสริมสร้างวินัย (Process) ๕) ผลผลิต (Output) และ ๖) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

ส่วนที่ ๑ : เป้าหมาย (Goal) เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

ส่วนที่ ๒ : บริบท (Context) ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีวินัยของนักเรียนซึ่งเป็นบรรยากาศทั้งทางกายภาพและจิตใจของบุคลากรในโรงเรียน

ส่วนที่ ๓ : ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ ๑) ผู้บริหาร ๒) ครู ๓) นักเรียน และ ๔) เครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้

๓.๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ และความสามารถของผู้บริหารที่ควรใช้ในการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนรวมทั้งหมด ๑๓ ข้อ ดังนี้

คุณลักษณะ ได้แก่ ๑) มีความรู้สึกที่ดีต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๒) มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้อื่น ๓) ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการมีวินัย

ความรู้ ได้แก่ ๔) มีความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๕) มีความรู้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย/แนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย ๖) มีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรและบริบทของโรงเรียนและชุมชน เพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๗) มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน / จัดการเรียนการสอนที่การบูรณาการการเสริมสร้างวินัยเข้าไปในการเรียนการสอนได้

ความสามารถ ได้แก่ ๘) มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์/ปรัชญาที่เกี่ยวกับวินัยที่ชัดเจน ๙) สามารถกระตุ้นและโน้มน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญในการพัฒนานวินัย ๑๐) สามารถส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย ๑๑) ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการเสริมสร้างวินัย ๑๒) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เสริมสร้างวินัย

นักเรียน ๑๓) นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะการทำงานโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน

๓.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านครู หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ และความสามารถของครูที่ควรมีในการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนรวมทั้งหมด ๑๓ ข้อ ดังนี้

คุณลักษณะ ได้แก่ ๑) มีความรู้สึกที่ดีต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๒) มีความเข้าใจถึงวิสัยทัศน์จุดหมาย เป้าหมายด้านการเสริมสร้างวินัย ๓) ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีวินัยของนักเรียน ๔) ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการมีวินัยของนักเรียน

ความรู้ ได้แก่ ๕) มีความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัย ๖) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย ๗) มีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรและบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัย ๘) มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน/จัดการเรียนการสอนที่การบูรณาการการเสริมสร้างวินัยเข้าไปในการเรียนการสอนได้

ความสามารถ ได้แก่ ๙) มีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย ๑๐) สามารถวิเคราะห์หลักสูตรและบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๑๑) สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน / จัดการเรียนการสอนที่การบูรณาการการเสริมสร้างวินัยเข้าไปในการเรียนการสอนได้ ๑๒) มีความสามารถในการเสริมแรงนักเรียนให้มีวินัย

๓.๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่เมื่อมีลักษณะหรือพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้การเสริมสร้างวินัยบรรลุเป้าหมายรวม ๕ ข้อ ดังนี้ ๑) ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีวินัย ๒) เป็นผู้คิดกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยด้วยตนเอง ๓) เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยด้วยตนเอง ๔) เป็นผู้นำเสนอกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยด้วยตนเอง ๕) มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างวินัย

๓.๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ความร่วมมือกันของสถาบันต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ครอบครัวของนักเรียน ชุมชนโดยรอบและสถาบันทางศาสนารวม ๔ ข้อ ดังนี้ ๑) กรรมการ

สถานศึกษา/ผู้ปกครอง/ชุมชน/องค์กรต่าง ๆ มีความเข้าใจวิสัยทัศน์ จุดหมาย เป้าหมายด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ๒) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน ๓) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน ๔) มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

ส่วนที่ ๔ : กระบวนการเสริมสร้างวินัย (Process) ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อม

ขั้นที่ ๒ การวางแผนเสริมสร้างวินัยนักเรียน

ขั้นที่ ๓ การร่วมกันลงมือปฏิบัติ ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม คือ ๑) การบูรณาการเข้ากับการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๒) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน เช่น โครงการเสริมสร้างวินัย, กิจกรรมที่สอดแทรกในชีวิตประจำวัน ฯลฯ และ ๓) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัย

ขั้นที่ ๔ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ

ส่วนที่ ๕ : ผลผลิต (Output) คือ นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา โดยที่

การมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะ/พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ครอบครัว และสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

๕.๑ วินัยด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อตั้งใจ มุ่งมั่นต่อการศึกษาเล่าเรียน และการเป็นอยู่ของตนเอง ตลอดจนสังคมอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำเร็จตามความมุ่งหมายในเวลาที่กำหนด ตลอดจนยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่ามี ๑๑ ตัวบ่งชี้ ดังนี้

วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ ๑) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ๒) รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ๓) ขยันรับผิดชอบต่อการเรียน ๔) รักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ๕) มีความอดทนเพียรพยายาม

วินัยด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ ๖) ช่วยทำงานบ้าน ๗) เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง ๘) ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว

วินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ๙) ช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ๑๐) ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ๑๑) ร่วมกิจกรรมของชุมชน

๕.๒ วินัยด้านการตรงต่อเวลา หมายถึง ความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทุก ๆ เรื่อง ทั้งเรื่องกิจวัตรประจำวันของตัวนักเรียนเอง และความตรงต่อเวลาในการทำภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่ามี ๗ ตัวบ่งชี้ ดังนี้

วินัยด้านการตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง ได้แก่

๑) มาโรงเรียนทันการเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ๒) เข้าเรียนทันเวลา ๓) เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลา ๔) ส่งงาน/การบ้านภายในเวลาที่กำหนด ๕) เข้าห้องสอบตรงเวลา

วินัยด้านการตรงต่อเวลาในการทำภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ได้แก่ ๖) ไม่ผิดเวลานัด ๗) เมื่อเยี่ยมของแล้วส่งคืนตามเวลา

ส่วนที่ ๖ : การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการเสริมสร้าง วินัย

การวิจัยระยะที่ ๒ ปฏิบัติการทดลองใช้รูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัยฯ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน ๕ โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ๒ โรง ขนาดกลาง ๒ โรง และขนาดใหญ่ ๑ โรง

โดยจัดทำคู่มือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา

กลไก / วิธีการ / กระบวนการในการเสริมสร้างวินัย

ได้ ประยุกต์ แนวปฏิบัติในการขับเคลื่อน การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมาจากคู่มือปฏิบัติโรงเรียน คุณธรรมของศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (๒๕๕๘, หน้า ๒๓-๓๓) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อม

การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจและ วางแผนร่วมกันเสริมสร้างวินัย ๕ โรงเรียน ดังนี้

๑) โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๒) โรงเรียนนครวิทยาคม อ.พาน จ.เชียงราย วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๓) โรงเรียนบ้านแม่ปูกา อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๔) โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๕) โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงราย วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

กิจกรรมผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกัน “วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา”

กิจกรรม ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันปฏิบัติการ/
ค้นหาวินัยเป้าหมาย / วินัยที่เป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียน

ขั้นที่ ๒ ร่วมกันการวางแผนเสริมสร้างวินัย

๑) บูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ใบงานที่ 3 (ส่วนที่ ๒)
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในสาระวิชา
ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนา

สิ่งที่ต้อง ให้นักเรียนทราบก่อนเรียนการวัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในสาระวิชา

- การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
 1. ให้นักเรียนเขียนประโยคบอกเล่าหรือประโยคคำถามที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้
- การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้
 1. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
 2. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
- การบูรณาการ (๒)
 1. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
 2. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้ - บูรณาการในสาระวิชา (เลือกสิ่งที่สนใจ ๑)

ขั้นต้น

 1. ให้นักเรียนเขียนข้อคำถามหรือปัญหา และหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา

ขั้นต้น

 1. ให้นักเรียนเขียนข้อคำถามหรือปัญหา และหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนเขียนข้อคำถามหรือปัญหา และหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา
2. ให้นักเรียนเขียนข้อคำถามหรือปัญหา และหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา
3. ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับบทเรียนจากนั้นครูถามคำถามเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน เช่น โครงการเสริมสร้างวินัย, กิจกรรมที่สอดแทรกในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

๓) ผู้บริหารร่วมวางแผนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัย

ขั้นที่ ๓ การร่วมกันลงมือปฏิบัติ อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

ขั้นที่ ๔ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการติดตามนิเทศฯ

สำหรับผลการวิจัยในระยะที่ ๓ การประเมินผลสะท้อนคิด (Reflect) และสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบฯ อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ๑) ครูมีศักยภาพในการบูรณาการการเสริมสร้างวินัยเข้ากับการเรียนการสอนปกติ ๒) นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิด มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา ๓) พฤติกรรมของผู้บริหาร ครู นักเรียนและ ผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ๔) ได้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียนได้รับความสนใจจากนักวิชาการในการนำไปต่อยอดขยายผลเชิงวิชาการให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ๕) หน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาวินัย

อ้างอิง

กรมวิชาการ.(๒๕๔๒). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
เรวณี ชัยเขวารัตน์. (๒๕๕๖). “แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู”. วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ๑๐(๑), ๓๔-๔๖.
ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (๒๕๕๘). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ : สมิตพรินตังแอนด์พับลิชชิงจำกัด.

แนวคิดและรูปแบบ การเงินด้านอุปสงค์เพื่อการศึกษา

“การเงินด้านอุปสงค์เพื่อการศึกษา” (Demand - Side Financing in Education) พัฒนามาจากแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าการจัดสรรทรัพยากรไปยังบุคคลหรือสถาบัน ตามจำนวนและลักษณะความต้องการของผู้รับบริการ จะส่งผลต่อลักษณะและประเภทบริการที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การนำแนวคิดการเงินด้านอุปสงค์มาใช้ในตลาดการศึกษา จึงเป็นการให้ความสำคัญต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้รับบริการในตลาดการศึกษา หมายความว่า การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง หรือโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนและลักษณะความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นสถานศึกษาให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีทางเลือกและโอกาสในการเลือกใช้บริการได้มากขึ้น

การเงินด้านอุปสงค์ ได้รับการผลักดันและนำมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาในหลายประเทศ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา โดยรูปแบบของการเงินด้านอุปสงค์ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน

ตามเป้าหมายของการจัดสรร รัฐบาลสนับสนุนแบบให้ทุกคน (Universal) เพื่อเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษา หรือให้แบบเจาะจง (Targeted) เฉพาะบางกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้เรียนที่มีฐานะยากจน เป็นต้น

ตารางที่ ๑ ตัวอย่างรูปแบบการเงินด้านอุปสงค์ในประเทศกำลังพัฒนา

ประเทศ	รูปแบบ
อาร์เจนตินา บังกลาเทศ ฮอนดูรัส เวเนซุเอลา บราซิล เอกวาดอร์ อินโดนีเซีย เนปาล นิการาควัว	เงินค่าครองชีพสำหรับการมาเรียน
ชิลี เม็กซิโก โคลัมเบีย	เงินอุดหนุนการศึกษาครัวเรือนที่ยากจน
แกมเบีย ซิมบับเว	เงินอุดหนุนรายหัว
เซเนกัล	ทุนการศึกษา
อินเดีย มาริทัส กานา บอตสวานา จีน	เงินอุดหนุนสมทบ
จีน แซมเบีย	ทุนค่าเล่าเรียนแบบเจาะจง
ชิลี โคลัมเบีย เคนยา	คูปองการศึกษา

ที่มา Patrinos (2002)

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างรูปแบบการเงินด้านอุปสงค์ในประเทศพัฒนา

ประเทศ	รูปแบบ
ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส แคนาดา	เงินสนับสนุนโรงเรียนเอกชน
อเมริกา	คูปองการศึกษา โรงเรียนในกำกับ
นิวซีแลนด์	คูปองการศึกษาแบบเจาะจง
สวีเดน เนเธอร์แลนด์ แคนาดา	เงินอุดหนุนรายหัว
เบลเยียม เช็ก อังการี โปแลนด์ สกอตแลนด์	เลือกระหว่างโรงเรียนรัฐหรือเอกชน

ที่มา Patrinós (2002)

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ และคณะ ได้ทบทวนรูปแบบการเงินด้านอุปสงค์เพื่อการศึกษาที่ดำเนินการในประเทศต่าง ๆ โดยเน้น ๓ รูปแบบหลักได้แก่ คูปองการศึกษา (Education Voucher) เงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer) และเงินอุดหนุนรายหัว (Per - Head Subsidies or Per - Capitation School Grants) เป้าหมายและลักษณะเด่นของแต่ละรูปแบบ สรุปดังนี้

คูปองการศึกษา เป็นรูปแบบการเงินด้านอุปสงค์ที่รัฐบาลหลายประเทศนำมาใช้เพื่อเป้าหมายเฉพาะ (Targeted Vouchers) เช่น ประเทศโคลัมเบียใช้คูปองการศึกษาเพื่อลดความแออัดในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ประเทศสวีเดนนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถจัดสรรสำหรับโรงเรียนรัฐและเอกชนในพื้นที่ และประเทศชิลีนำมาใช้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนยากจน เป็นต้น คูปองทำหน้าที่เสมือนเงินสด โดยผู้เรียนหรือครัวเรือนที่กำหนดเป็น

กลุ่มเป้าหมายจะได้รับเอกสารหรือสิทธิ์จากรัฐบาลเพื่อใช้ชำระค่าเล่าเรียนในโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน ตามมูลค่าบนเอกสาร ผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายมีทางเลือกในการศึกษาเพิ่มขึ้น สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนนอกและในพื้นที่ได้

การอุดหนุนทางการเงินแบบมีเงื่อนไข มักถูกใช้เพื่อจัดปัญหาความยากจนของประชากร ส่งเสริมการมีงานทำ รวมถึงกระตุ้นการลงทุนทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital) โดยรัฐอาจอุดหนุนครัวเรือนยากจนในรูปเงินสด โดยมีเงื่อนไขให้ใช้จ่ายเพื่อการศึกษา โภชนาการและสุขภาพของบุตรเท่านั้น หรืออาจอุดหนุนให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายแบบมีเงื่อนไข อาทิ โครงการ Education Sector Support Program (ESSP) ในประเทศกัมพูชา รัฐมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนยากจน โดยกำหนดเงื่อนไขว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการต้องลงทะเบียนเรียนมาเรียน และมีผลการเรียนที่น่าพอใจ เป็นต้น

เงินอุดหนุนรายหัวแก่สถานศึกษา

เป็นการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาแบบก้อนรวม (Lump Sum) หรือให้เป็นเงินอุดหนุนแบบก้อน (Block Grants) ผันแปรตามจำนวนนักเรียน (Per Capitation School Grants) และมักดำเนินการควบคู่กับการให้สถานศึกษามีอิสระมากขึ้น ทั้งในด้านการบริหารงบประมาณ และการรับผิดชอบในฐานะที่เป็นหน่วยรับงบประมาณ สถานศึกษาสามารถดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับตามความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิภาพและทำให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ดำเนินการในประเทศไทยและหลายประเทศเป็นรูปแบบผสมผสานในสามลักษณะ ได้แก่ การแปลงเนื้องาน การจัดสรรตามจำนวนนักเรียนด้วยสูตรจัดสรรและการจัดสรรตามวิจารณ์ฐาน ซึ่งการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยอาศัยสูตรจัดสรรของประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพและความเสมอภาค งบประมาณที่จัดสรรยังไม่สามารถคัดกรองผู้เรียนที่มีฐานะยากจนและจัดสรรให้สอดคล้องตามความจำเป็นของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โรงเรียนบางส่วนขาดแคลนครู ในขณะที่บางส่วนมีจำนวนครูเกินเกณฑ์ (ชัยยุทธ ๒๕๕๙; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๒๕๖๐ ข; World Bank 2015) คณะวิจัยจึงเสนอให้มีการปรับปรุงระบบการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวแก่สถานศึกษา และทดลองนำระบบคูปองการศึกษาเพื่อเป้าหมายเฉพาะ (Targeted Vouchers) และการอุดหนุนทางการเงินแบบมีเงื่อนไขมาใช้ร่วมด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๒๕๖๐ ก)

อ้างอิง

Patrinós, Harry Anthony, (2002). “A Review of Demand-Side Financing Initiatives in Education.” Washington, DC: World Bank
 World Bank, (2015). Thailand: Wanted A Quality Education for All. Washington D.C.
 ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ และคณะ. (๒๕๕๙). โครงการสำรวจติดตามการใช้จ่ายภาครัฐของโครงการเรียนฟรี ๑๕ ปีในประเทศไทย; องค์การ unicef ประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐ก). โครงการวิจัยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาผ่านตัวผู้เรียน; สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(๒๕๖๐ ข). “สถานะการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙ ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย”, กรุงเทพฯ: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่.

ช่องทางร้องเรียน/ร้องทุกข์ สกศ.

หากท่านมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โปรดส่งข้อร้องเรียนมาได้ที่
E-mail : news.onec@gmail.com
 หรือสายด่วนโทร : ๑๑๑๑

ปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษา : กุญแจดอกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

เมื่อพูดถึงการปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาแล้ว หลาย ๆ ท่านคงนึกถึงตัวเลข สถิติแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่ดูจะวุ่นวาย ยากต่อการทำความเข้าใจ และพาลไม่อยากจะอ่าน ไม่อยากรู้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ บทความนี้จึงเป็นความพยายามในการเล่าเรื่องประเด็นหลัก ๆ โดยหลีกเลี่ยงการอ้างอิงตัวเลขหรือแบบจำลองที่ซับซ้อน ซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจ

ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิรูปและพัฒนา ด้านอื่น ๆ หนึ่งในการปฏิรูปที่สำคัญ คือ การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหรือคานงัดสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการจัดทำนโยบายการเงินส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และต้องอาศัยงานศึกษาวิจัยจำนวนมากในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริง และส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับผู้เกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด รวมถึงตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศด้วย ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการศึกษาวิจัยในประเด็นทรัพยากรไว้แล้วหลายเรื่อง รวมถึงงานวิจัยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินโครงการวิจัยการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่สอดคล้องตามคุณลักษณะและความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องตามประเภทและความแตกต่างของสถานศึกษาทั้งในมิติของขนาดและพื้นที่ โดยผลการศึกษาวิจัยครั้งล่าสุดนี้สรุปได้ว่า

งานวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้างต้นเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดูแลโรงเรียนและนักเรียนมากที่สุดในระบบ โดยปีการศึกษา ๒๕๕๗ มีโรงเรียนในสังกัด ๓๐,๑๒๐ แห่ง และนักเรียน ๖,๙๕๕,๑๔๑ คน

รูปแบบในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเกือบทั้งหมดมีการจัดสรรทรัพยากรครูด้วยสูตรจัดสรร โดยรัฐส่วนกลางเป็นผู้กำหนดสูตรจัดสรร และหลังจากกำหนดจำนวนเงินในการจัดสรรได้แล้ว ประเทศสมาชิกส่วนหนึ่งจะจัดสรรในรูปของเงินอุดหนุนทั่วไป หรือในลักษณะเงินก้อน และให้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่ที่มีอิสระในการบริหารจัดการ แต่ก็มีประเทศสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่รัฐจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้โรงเรียนสามารถใช้ได้เป็นค่าตอบแทนครูเท่านั้น ส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานจัดสรรโดยใช้สูตรจัดสรรของรัฐส่วนกลางเช่นเดียวกัน สำหรับงบลงทุนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของกระทรวงที่รับผิดชอบ ในบางแห่งให้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่เป็นผู้เสนอขอประมาณ ให้สภาเป็นผู้ตัดสินใจ อย่างไรก็ตามการใช้สูตรจัดสรรต้องระมัดระวังในการเลือกตัวแปรที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์การจัดสรรด้วย หากใช้ตัวแปรเฉพาะจำนวนนักเรียนเพียงอย่างเดียวและจัดสรรแบบเท่ากันหมดจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ เช่น นักเรียนพิการมีต้นทุนจำเป็นเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพทัดเทียมเด็กปกติ เป็นต้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศและสถานการณ์การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของไทยแล้ว งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อเสนอว่า สูตรการจัดสรรควรเน้นความจำเป็น ใน ๓ องค์ประกอบหลัก ได้แก่

๑. การจัดสรรตามความจำเป็นพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดสรรเพื่อความเสมอภาค โดยนิยามต้นทุนมาตรฐานต่อหัวไว้ ๓ ขอบเขต คือ ๑) ต้นทุนเงินเดือนครูเฉลี่ยทั้งประเทศของโรงเรียนแต่ละระดับการศึกษา ๒) ต้นทุนสำหรับจัดการศึกษาให้ได้ผลสัมฤทธิ์โดยการวิจัยขึ้นนี้อิงกับคะแนนสอบ O-NET เฉลี่ยใน ๕ วิชาหลักที่ร้อยละ ๕๐ และ ๓) ต้นทุนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการใช้จ่าย ทั้งนี้พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

๒. การจัดสรรตามความต้องการเพิ่มเติมของนักเรียน เป็นการจัดสรรเพื่อความเป็นธรรม/ลดความเหลื่อมล้ำ โดยเป็นต้นทุนต่อหัวที่ต้องเพิ่มให้กับนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษให้เข้าถึงบริการการศึกษา ตรงกับความจำเป็นและทัดเทียมกับนักเรียนปกติ จากข้อจำกัดเรื่องการได้มาซึ่งข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอต้นทุนต่อหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการเพิ่มเติมสำหรับ ๒ ประเภทเท่านั้น ได้แก่

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีต้นทุนเพิ่มสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาการ และด้านภาษา/การสื่อสาร สำหรับนักเรียนที่อยู่ในครัวเรือนยากจนมีต้นทุนต่อหัวเพิ่มเติมเป็นค่าใช้จ่ายให้สามารถเข้าถึงการศึกษา และมีความพร้อมในการเรียนเท่าเทียมกับนักเรียนปกติ ที่คำนวณจากรายจ่ายครัวเรือนที่จนที่สุด ๑๐ เปอร์เซ็นต์แรก และอ้างอิงจากอัตราการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นอาหารกลางวัน

ที่จัดสรรในปัจจุบันด้วย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีต้นทุนที่จำเป็นเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนยากจน

๓. การจัดสรรตามความจำเป็นตามสภาพพื้นที่/ที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนแต่ละแห่งมีต้นทุนในการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างกันใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ต้นทุนของโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ในพื้นที่ที่มีประชากรเบาบางทำให้ไม่สามารถวางแผนรับนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ และต้นทุนในการบริหารจัดการของโรงเรียนสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายติดต่อประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด เช่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงหรือบนเกาะ เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งที่โรงเรียนต้องติดต่อกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน ๔๐ ครั้งต่อปี (เดือนละ ๔ ครั้ง เป็นเวลา ๑๐ เดือน) ตามระยะทางไปกลับ (๒ เทียว) และคำนวณอัตราต้นทุนการเดินทางต่อกิโลเมตรแตกต่างกันตามสภาพที่ตั้งของโรงเรียน และโดยทั่วไปแล้วโรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนสูงกว่าโรงเรียนกลางประมาณร้อยละ ๗๐ ถึง ๘๐ แต่ก็มีข้อสังเกตว่า ควรพิจารณาการจัดสรรให้เฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทห่างไกล และยิ่งจำเป็นต้องคงอยู่เท่านั้น

ผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบและแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาสำหรับประเทศไทยหลัก ๆ ไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า นโยบายในการปฏิรูประบบทรัพยากร

(สพฐ.) ฯลฯ พบว่า ปัจจุบันทรัพยากรและงบประมาณในระบบการศึกษามีจำนวนมาก แต่อาจประสบปัญหาเรื่องประสิทธิภาพ เช่น บัญชีรายจ่ายเพื่อการศึกษา (ซึ่งในรายละเอียดการศึกษาวិจัยแต่ละชั้นอาจมีการแบ่งกลุ่มค่าใช้จ่ายในการลงบัญชีต่างกันเล็กน้อย) และระบบการคัดกรองเด็กยากจน เป็นต้น ดังนั้น การเพิ่มงบประมาณจึงไม่ใช่วิธีแก้ไขปัญหา แต่จำเป็นต้องพิจารณาและออกแบบกลไกหรือระบบให้การจัดสรรไปให้ตรงจุดของการพัฒนาคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

เพื่อการศึกษาส่งผลกับคนที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยงานศึกษาวิจัยจำนวนมาก เพื่อพิจารณาอย่างรอบด้านว่านโยบายสามารถนำไปใช้ได้จริง และส่งผลกระทบเชิงลบให้น้อยที่สุด ดังนั้น สามารถใช้การศึกษาวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งประกอบการพิจารณาเชิงนโยบายการปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาวิจัยอีกหลายเรื่องทั้งที่มีหน่วยงานที่จัดทำอยู่แล้ว และส่วนที่จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมมาพิจารณาร่วมด้วย อย่างน้อย ๆ ในประเด็นสำคัญ ได้แก่

นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพที่จำเป็นต้องพิจารณาอีกพอสมควร เช่น รายการที่อุดหนุนตามความจำเป็นพื้นฐานที่มีอยู่เหมาะสมหรือไม่ การปรับปรุงบางรายการไปอยู่ในองค์ประกอบอื่นจะเหมาะสมหรือไม่ ใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าหรือไม่ อาทิ ชุมนักเรียนควรจัดอยู่ในองค์ประกอบตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนจะเหมาะสมกว่าหรือไม่ และการจัดสรรตามความจำเป็นตามสภาพพื้นที่/ที่ตั้งของโรงเรียน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ ยังไม่มีข้อมูลลงลึกถึงระดับพื้นที่ และควรต้องกระทำควบคู่กับการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และแผนที่สถานที่ตั้งโรงเรียนที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ร่วมด้วย

๑. ผลการวิจัยอื่น ๆ อีกหลายชิ้นที่มีการศึกษาไว้แล้วแล้วยืนยันสอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นว่า ควรจัดสรรงบประมาณในรูปแบบผสมผสานระหว่างการจัดสรรผ่านตัวผู้เรียน หรือจัดสรรตามความต้องการ (demand side) กับการจัดสรรไปตามหน่วยจัดการศึกษา (supply side) อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่ต้องพิจารณาประกอบคือ ขณะนี้ไม่มีผลการศึกษาชี้ชัดว่า สัดส่วนที่เหมาะสมระหว่าง ๒ ส่วนข้างต้นควรเป็นเท่าไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประเทศไทย

แม้การปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อศึกษานับเป็นกุญแจสำคัญดอกหนึ่งของกระบวนการศึกษา แต่การนำร่องเพื่อความมั่นใจในการนำไปใช้และลดผลกระทบก็มีความจำเป็นสำหรับนโยบายที่จะใช้กับผู้คนในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีกฎหมาย กฎ ระเบียบราชการจำนวนมาก ทั้งในเรื่องการบริหารราชการ การงบประมาณ การสรรหา โอน ย้ายบุคลากรต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนำร่องได้ตามบริบทปกติ หากจะนำร่องจำเป็นต้องมีขั้นตอนยกเว้นกฎหมาย กฎ ระเบียบเหล่านี้ในพื้นที่นำร่อง ซึ่งในช่วงปฏิรูปประเทศนี้จึงน่าจะเป็นโอกาสดีสำหรับหน่วยงาน/ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปจะได้พิจารณาช่องทางนี้ด้วย

๒. จำเป็นต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมว่าต้นทุนมาตรฐานต่อหน่วยที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยควรใช้แบบจำลองใดเป็นฐานในการคำนวณ เนื่องจากแบบจำลองในการคำนวณต้นทุนมาตรฐานต่อหน่วย มีหลายรูปแบบ อีกทั้งเกณฑ์ที่ใช้อ้างอิงก็แตกต่างกัน (ในงานวิจัยนี้ใช้คะแนน O - NET ร้อยละ ๕๐) ซึ่งในเรื่องนี้ก็พบว่า มีงานศึกษาวิจัยอีกหลายชิ้นที่ได้ศึกษาด้วยแบบจำลองอื่น ๆ ไว้บ้างแล้ว

๓. การจัดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร หรือควรมีกลไกอย่างไรในการบริหารจัดการเพื่อช่วยให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีงานวิจัยหลายชิ้น โดยหลายหน่วยงานศึกษาไว้ เช่น สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The World according to your reflection.

ความจำ ความคิด ความรู้เข้าใจ

สามองค์ประกอบสำคัญ
ในกระบวนการของความคิด
ในกระบวนการของการพัฒนาปัญญา
(Reflection)

“โลกของมนุษย์ถูกสร้างด้วยความคิด ความคิดเป็นตัวสร้างโลก สร้างทั้งโลกและชีวิต เป็นวงล้อหมุนไป”

ที่ผ่านมาเราได้ยินบ่อย ๆ คือ เราจะพูดกันว่า “เด็กมีปัญหาเอาแต่ท่องจำ แล้วไม่รู้จักคิด” บางทีคิดว่า “อยากให้คิดโดยไม่ต้องจำ” อันนี้ต้องระวังไว้ให้ดี เพราะจะกลายเป็นการคิดแบบแยกส่วน แล้วเมื่อแยกส่วนแล้ว ก็อาจจะเป็นสุดโต่งด้วยมนุษย์เรามีความโน้มเอียงอย่างหนึ่งที่ว่าจะไปสุดโต่ง พอไปสุดโต่งของความจำ จะไม่นำความจำมาใช้ เมื่อเน้นให้แสดงออก ก็แสดงความคิดเห็นกันใหญ่ ทั้งหมดนี้จะไม่ใช่ธรรมชาติที่แท้จริง จึงไม่ควรจะแยกส่วนแล้วไปสุดโต่ง

สมัยนี้ก็พูดกันว่าให้มองหรือคิดเป็นองค์รวม แล้วพอมารื้อความคิดแล้วจะให้มาแยกส่วน อันนี้เรื่องของความจำก็ดี ความคิดก็ดี แล้วอีกตัว คือ ความรู้เข้าใจ ทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการของความคิด แทนที่เราจะไปแยกเอาเป็นแต่ละอย่าง ๆ เราต้องมาดูความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้ในกระบวนการของการพัฒนาปัญญา ว่า มันสัมพันธ์กันอย่างไร มันเกี่ยวพันกันอย่างไรอาศัยกันอย่างไร

ถ้าอย่างนี้แล้วเราก็จะมองเห็นเรื่องของขอบเขตที่จะต้องใช้งานของแต่ละอย่าง เช่น “ความจำ” มันสัมพันธ์กับ “ความคิด” อย่างไร แล้วแค่นั้นมันจึงจะพอดี แค่นั้นต้องจำ ไม่ใช่ไปมองแต่แง่ความจำสุดโต่งแยกออกไปโดดเดี่ยว อย่างนั้นก็ได้ในแง่ท่องจำเป็นนกแก้วนกขุนทอง นี่ถ้าคิดโดยเอาแต่คิดอย่างเดียวก็อาจจะกลายเป็นการคิดเลื่อนลอยซึ่งเป็นกันมาก คือ ไม่ต้องอาศัยข้อมูลความรู้อะไร ก็คิดกันไป ก็เป็นการคิดเลื่อนลอยเพื่อฝันไป

แล้วแม้จะมีความรู้เข้าใจ พอรู้เข้าใจแล้วแต่ก็ทิ้งไว้ที่นั่น รู้เข้าใจแล้วก็จบ ไม่รู้จักเลือก ไม่รู้จักจัดสรรความรู้ ไม่รู้จักระบบเก็บข้อมูลทางความรู้ เพราะความรู้เข้าใจพอได้แล้ว มันกลับมาบันทึกไว้เป็นข้อมูลและเข้าไปอยู่ในความจำ

ถ้าเราเริ่มที่ความจำ ความจำนี้มันเน้นที่ข้อมูลก็คือเราจำ เราก็มียข้อมูลไว้ แล้วข้อมูลนี้ก็มาใช้ในการคิด เราก็ต้องดูว่าการคิดของเราเนี่ย เน้นนอนต้องอาศัยข้อมูล แต่ข้อมูลนี้ต้องดูเหมือนกันว่าแค่นั้นที่จำเป็นที่ต้องใช้ในการคิด คนเรานี้ถ้าคิดโดยขาดข้อมูล มันก็เป็นการคิดที่เลื่อนลอย นี่ก็ต้องหาข้อมูล ข้อมูลนี้มีประโยชน์หลายอย่าง อาจจะเป็น หนึ่ง ข้อมูลปัจจุบัน สอง ข้อมูลในอดีตที่อยู่ในความทรงจำ ข้อมูลปัจจุบัน เช่นว่าในขณะที่เราฟังปาถกฐาหรืออ่านหนังสือ คือเราเจอข้อมูลแล้ว บนฐานของข้อมูลนี้เราก็คิดไปแต่อย่าลืมน่าในการคิด แม้ต่อข้อมูลปัจจุบันหรือข้อมูลต่อหน้านั้น เราอาศัยข้อมูลในความทรงจำเหมือนกัน

คนไหนมีข้อมูลในความจริงจำดี ๆ จะสามารถเชื่อมโยงกันได้ทำให้เกิดการโยง การประสานเชื่อม การสร้างความรู้ใหม่ความเห็นใหม่ขึ้นมา ฉะนั้นข้อมูลที่เป็นความจำนี้สำคัญมาก เป็นจุดกระทบ เป็นตัวสะกด เป็นที่จับที่เกาะเกี่ยว เป็นตัวช่วยเสริม เป็นตัวที่ต้องใช้ในการสร้างความคิดใหม่ ฉะนั้นคนที่มีข้อมูลในความจริงจำไว้เยอะ ๆ แต่ถ้าเขาจำจุกจำ มันจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง แล้วความจำบางอย่างนี่จำเป็นต่อการคิด เช่น การจำสูตรบางอย่าง พอเราจะต้องใช้งานในการคิดนี้เราจำสูตรไม่ได้นี่ติดเลย ฉะนั้นพอได้สูตรเราก็คิดออก นั่น เรื่องความจำกับความคิด ต้องให้มองเห็นความสัมพันธ์ แล้วเราจะกำหนดได้ว่า จะต้องให้จำแค่ไหน ที่เหลือจากจำ เราก็จด เพราะฉะนั้นจำคู่กับจด เราก็แบ่งได้ว่าแค่ไหนจำ แค่ไหนจด แล้วส่วนที่จดไว้เนี่ย เราไวใจไม่ได้ทีเดียว บางคนจะคิดว่าไม่ต้องจำแล้วจดบันทึกไว้แล้วแต่บางทีลืมไปเลยไม่รู้ตัวว่ามีข้อมูลอะไรด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นข้อมูลที่บันทึกไว้จดไว้ก็ไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้นสำคัญอย่างยิ่งจะต้องกำหนดให้ได้ว่าข้อมูลอะไรที่ควรจะต้องจำและจำเป็นสำหรับการคิดมีประโยชน์ต่อการคิด คนที่จำได้ดีนี้ได้เปรียบในการคิด แล้วจะคิดบนฐานของข้อมูลคิดไม่เลื่อนลอย อันนี้คือความสัมพันธ์ระหว่าง “ความจำ” และ “ความคิด”

ต่อไปเมื่อคิดก็เป็นการคิดแบบมีจุดหมาย ไม่ใช่คิดแบบเลื่อนลอย คิดบนฐานของข้อมูลแล้ว ที่นี้ก็คิดแบบมีจุดหมาย จุดหมายของการคิดเพื่ออะไร

หนึ่งเพื่อรู้เข้าใจให้เข้าถึงความจริง เราต้องการรู้ความจริงของสิ่งทั้งหลายเราก็คิด คิดแบบนี้เรียกว่าคิดให้รู้เข้าใจแล้วเข้าถึงความจริง

คิดอีกอย่างหนึ่งคือคิดที่จะทำ สร้างสรรค์ แก้ไขแก้ปัญหา ใช้ประโยชน์ ก็คือคิดที่จะใช้การปฏิบัติ การคิดใช้ประโยชน์นั่นเอง เอาความรู้มาใช้ประโยชน์

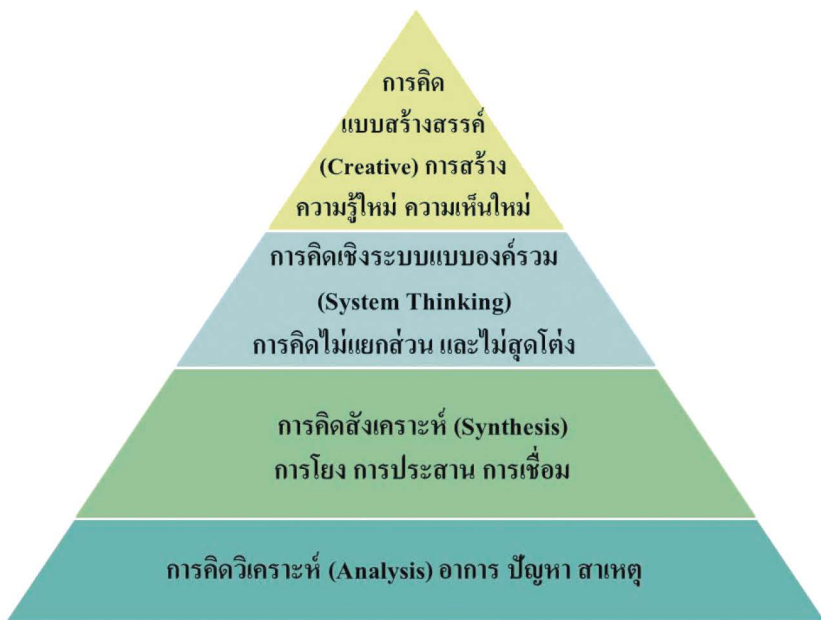
ตกลงว่าการคิดก็มีจุดหมาย แล้วก็ครบกระบวนการเหมือนเป็นวงกลม เป็นวงล้อ มีสามส่วน หนึ่ง คือ เป็นเรื่องของความจำที่มีข้อมูลให้กับความคิด สอง คือ การคิดที่มีความมุ่งหมายโยงไปกับการรู้เข้าใจความจริง และ สาม คือ การที่จะนำไปใช้ประโยชน์ พอได้อย่างนี้แล้ว ก็เป็นวงกลม วงกลมนี้หมุนไปก็เดินหน้าไป เกิดการพัฒนาของปัญญา พร้อมกับนั้นในวงกลมภายในที่มีจำ มีข้อมูล

ให้กับการคิด คิดแล้วได้ความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจนั้น นำมาจัดสรรเลือกด้วย เลือกดูอันไหนที่ควรจำ ไม่ควร จำจัดสรร วางระบบเก็บไว้แยกส่วนส่วนไหนจำ ส่วนไหนจด แล้วจำนี้ก็มาเป็นข้อมูลในการคิด การคิดไปสู่การรู้ เข้าใจ ใช้ประโยชน์ แล้วก็ได้ความรู้มาเป็นข้อมูลให้ความจำต่อไป วงกลมภายในก็หมุนไป ตัวคนก็พัฒนาไป พร้อมกันนั้นประโยชน์ที่ออกไปภายนอกจากวงล้อแห่งความคิดหรือวงล้อกระบวนการของการพัฒนาปัญญานี้ก็คือผลผลิตจากการคิด การรู้เข้าใจนั้นก็ออกมาเป็นเรื่องของความรู้จักจัดสรร สร้างสรรค์ แก้ปัญหา ทำประโยชน์ต่าง ๆ พัฒนาโลกพัฒนาสังคม อารยธรรมข้างนอกก็หมุน กงล้อความคิดของมนุษย์ก็เดินไป

ตกลงว่า โลกมนุษย์นี้สร้างด้วยความคิด ความคิดนี้เป็นตัวสร้างโลก ฉะนั้นสร้างทั้งโลก สร้างทั้งชีวิต ในตัวเรานี้วงกลมวงล้อนี้ก็หมุนไป เราก็เจริญพัฒนาไป ข้างนอกก็ออกมาเป็นผลผลิตทางปัญญา ทำให้โลกเจริญก้าวหน้า มีอารยธรรมยิ่งขึ้น ตกลงว่าอันนี้เราต้องจับให้ชัด เรื่องความสัมพันธ์ในระบบขององค์ประกอบที่อยู่ในกระบวนการของความคิดที่จะทำให้เกิดการปัญญา พอได้อย่างนี้แล้วมันก็จะเป็นการคิดที่มีความหมายเป็นประโยชน์ ไม่ใช่เป็นความคิดที่ขาดฐานไม่มีจุดหมาย กลายเป็นความคิดที่เลื่อนลอยไป

เวลานี้ต้องระวัง เน้นบ่อยเหลือเกินชอบให้เด็กแสดงความคิดเห็น ถ้าเป็นอย่างนี้ให้ระวังเด็กไทยจะคิดเห็นกันมากเหลือเกิน กล้าแสดงออกไว แต่ก่อนไม่กล้าแสดงออก คือ เด็กไทยนี้ไฉ่เรื่องการปรับตัว ไม่ใช่แต่เด็กไทย คนไทยเป็นมาแต่ไหนแต่ไร อารยธรรมที่รับจากเมืองนอก คนไทยล้าหน้าฝรั่ง ไฉ่เรื่องความคิดเห็นก็เหมือนกัน ล้าหน้าฝรั่งแต่จะใส้สาระหรือเปล้า ถ้าไม่รู้จักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการของความคิดธรรมชาติ อาจเกิดผลเสียมากกว่าผลได้ ระวังอย่าให้ **หนึ่ง** อย่าให้เป็นเรื่องแยกส่วนกลายเป็นสุดโต่งไป **สอง** อย่าให้เป็นการคิดที่เลื่อนลอย เป็นการคิดที่ขาดฐาน ไม่มีจุดหมาย กลายเป็นว่าไม่มีประโยชน์ กลายเป็นความคิดที่เลื่อนลอยอย่างที่ว่า และถ้าทำได้ถูกต้อง มันก็เป็นวงล้อแห่งกระบวนการของการพัฒนาปัญญาที่จะหมุนไปสู่การพัฒนาของชีวิต และสังคมและอารยธรรมของโลกต่อไป

พีระมิดกระบวนการพัฒนาความคิดเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาปัญญา

“หากเราไม่สามารถเริ่มพัฒนาความคิดจากฐาน คือ การคิดวิเคราะห์ได้ ก็เป็นไปได้ที่เราจะก้าวสู่ขั้นต่อไป คือ การคิดแบบการเชื่อมโยง การประสาน ที่สุดก็จะนำไปสู่การคิดแบบแยกส่วนและสุดโต่ง ท้ายสุดก็จะไม่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายของความคิด คือ การรู้ เข้าใจ เข้าถึงความจริง และไม่สามารถสร้างสรรค์ แก้ไข แก้ปัญหา และนำความรู้มาใช้ประโยชน์”

จากวิสัยทัศน์ ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑” นั้น หากเรายังไม่ตระหนัก และขาดการพัฒนาปัจจัยหลักอันได้แก่ ความจำความคิด และความรู้เข้าใจ สามองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการของความคิด ในกระบวนการของการพัฒนาปัญญา แล้วการที่จะนำพาคนไทยให้บรรลุวิสัยทัศน์แผนการศึกษาแห่งชาติ ดังที่วาดหวังไว้ คงเป็นเพียงความปรารถนาดีจากใจ

อ้างอิง
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงธรรมเทศนา ของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

กฎหมาย น่ารู้

ทศยา รัชตารัตน์*
สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

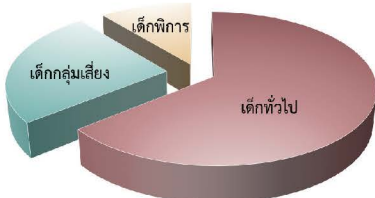
ทิศทางกำรดำเนินงำนของ อนุกรรมกำรเด็กเล็ก

คณะอนุกรรมกำรเด็กเล็ก แต่งตั้งขึ้นโดยมติที่ประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อกำรปฏิรูปกำรศึกษำครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มีองค์ประกอบของคณะอนุกรรมกำรทั้งสิ้นจำนวน ๑๘ คน โดยศำสตรำจำรยวีริยะ นำมศิริพงษ์พันธ์ เป็นประธานอนุกรรมกำรนี้ ประเด็นของเด็กเล็กเป็นประเด็นที่รัฐธรรมนุญตรำบทบัญญัติให้เป็่นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการปฏิรูปกำรศึกษำตำมมำตรำ ๕๔ ของรัฐธรรมนุญแห่งรำชอำณำจำร์ไทย^๑ ทั้งนี้ กรอบทิศกำรกำรปฏิรูปกำรพัฒนำเด็กเล็กที่คณะอนุกรรมกำรฯ ได้ร่วมกันพิจารณำ มีพื้นฐานมำจำกงำนวิจัยทั้งในและต้งประเทศ ซึ่งแนวทงหลักในการดำเนินงำน คือ กำรบูรณำกำนงำนด้ำนปฐมวัยของหน่วยงำนหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนำสังคมและควำมมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสำธำนสุข กระทรวงศึกษำธิกำร กระทรวงมหำดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรำยละเอียดประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ประเด็นกำรกำหนดนิยามควำ “เด็กปฐมวัย”

ที่ประชุมอนุกรรมกำรเด็กเล็กได้กำหนดนิยาม “เด็กปฐมวัย” ว่าเป็นเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๘ ปี และให้กินควำมรวมไปถึงตั้งแต่ปฏิสนธิด้วย^๒ ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้ำหมำยและมีนัยเช่นเดียวกับควำ “เด็กเล็ก” ตำมรัฐธรรมนุญแห่งรำชอำณำจำร์ไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับนิยาม “Early childhood” ตำมอนุสัญญำว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child) ของสหประชาชาติ ซึ่งให้กำรดูแลครอบคลุมไปถึงช่วงวัยเชื่อมต้อระหว่ำงอนุบาลและประถมศึกษำ ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ให้ควำมสนใจในกลุ่มเด็กทั่วไปเท่นั้น แต่ที่ประชุมอนุกรรมกำรฯ ยังคงต้องกำรดูแลและพัฒนำในกลุ่มเด็กเสี่ยงและเด็กพิการร่วมด้วย รำยละเอียดตำมแผนภำพที่ ๑ โดยแบ่งกลุ่มเด็กเป็น ๔ ช่วงวัย รำยละเอียดตำมแผนภำพที่ ๒

กำรแบ่งกลุ่มของเด็กปฐมวัย

แผนภำพที่ ๑ ■ เด็กทั่วไป ■ เด็กกลุ่มเสี่ยง ■ เด็กพิการ

กรอบแนวทงกำรดำเนินกำรด้ำนเนื้อหาการปฏิรูปกำรพัฒนำเด็กปฐมวัย

ช่วงที่ ๑	ก่อนตั้งครรภ์ —> คลอด
ช่วงที่ ๒	แรกเกิด —> ๒ ปีบริบูรณ์ย่างเข้าปีที่ ๓
<small>หมายเหตุ ช่วงที่ ๒ หมายถึง “เด็กเล็ก” ตำม ม.๓๖๖ ๕๔ วรรค ๒</small>	
ช่วงที่ ๓	๓ ปี —> ๕ ปีบริบูรณ์ย่างเข้าปีที่ ๖
ช่วงที่ ๔	๖ ปี —> ๗ ปีบริบูรณ์ย่างเข้าปีที่ ๘

แผนภำพที่ ๒

ประเด็นหลักการดูแล พัฒนำ และจัดกำรเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง ๘ ปี (Education - Care - Development) มี ๘ เรื่อง ได้แก่

- (๑) กำรมุ่งสู่ประโยชน์สูงสุดของเด็กปฐมวัยอย่งทั่วถึงและเท่าเทียม
- (๒) กำรปกป้องคุ้มครองให้เด็กได้รับกำรพัฒนำตำมควำมสำมำรถของเด็กตำมวัยและสิทธิ
- (๓) กำรพัฒนำในช่วงรอยต้ออย่งต่อเนื่องและรำปรื่น
- (๔) กำรสร้งควำมผูกพันที่ดี ส่งเสริมพัฒนำกำรด้วยวิธีกำรเชิงบวกอย่งเป็นองครวม
- (๕) กำรจัดกำรเรียนรู้ที่ครอบคลุมควำมแตกต้งระหว่ำงบุคคล และบริบททงสังคม
- (๖) กำรส่งเสริมการเรียนรู้อย่งมีควำมสุขผ่นกำรเล่นและกำรลงมือทำกิจกรรม

* ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการเด็กเล็ก ตามคำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อกำรปฏิรูปกำรศึกษำ ที่ ๑/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมกำรเด็กเล็ก สังกัด วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๒ มำตรำ ๕๔ ของรัฐธรรมนุญแห่งรำชอำณำจำร์ไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐต้องด้ำนกำรให้เด็กทุกคนได้รับกำรศึกษำเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบกำรศึกษำภาคบังคับอย่งมีคุณภาพ โดยไม่เก็บควำใช้จ่ำย

รัฐต้องด้ำนกำรให้เด็กเล็กได้รับกำรดูแลและพัฒนำก่อนเข้รับกำรศึกษำตำมววรรคหนึ่งเพื่อพัฒนำร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญำให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้้องกรปกครองส่วนท้องถิ่นและภำคเอกชนเข้มีส่วนร่วมในการดำเนินกำรด้วย “มติที่ประชุมคณะอนุกรรมกำรเด็กเล็ก ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ วันจันทรที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

(๗) การประเมิน คัดกรอง และส่งต่อเพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

(๘) การเสริมพลังพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ประเด็นเป้าหมายการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง ๘ ปี มีดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่รอดปลอดภัย สุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- (๒) พัฒนาการดีรอบด้าน
- (๓) พัฒนาการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติสมอง
- (๔) ซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- (๕) ใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย กำกับตนเองได้
- (๖) ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้
- (๗) มีความคิดสร้างสรรค์
- (๘) มีจิตสำนึกในความเป็นพลโลก

ประเด็นแนวทางการดำเนินการตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบทบาทผู้รับผิดชอบในแต่ละช่วงวัย

โดยหลักแล้วการดำเนินการในแต่ละช่วงวัย ที่ประชุมอนุกรรมการเด็กเล็กจะให้ความสำคัญกับการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงวัยที่หนึ่ง ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ถึงคลอด จะเน้นการเตรียมความพร้อมของการเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นสำคัญ โดยเป็นการสร้างความร่วมมือในการทำงานระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยการส่งเสริมให้เกิด *“โรงเรียนเตรียมพ่อและแม่”* เพื่อเน้นเสริมสร้างสุขภาวะและเตรียมการเป็นพ่อแม่ที่ดีมีคุณภาพต่อไป

ในช่วงวัยที่สอง ช่วงระยะเวลาตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๒ ปีบริบูรณ์อย่างช้าปีที่ ๓ ต้องการส่งเสริมให้เด็กมีสมรรถนะทั้ง ๔ ด้านตามวัย ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย ๒) การรับรู้และเรียนรู้ ๓) ภาษาและการสื่อความหมาย และ ๔) อารมณ์และสังคม มีความจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแล เสริมสร้างโภชนาการ และพัฒนาการเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง พัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก หลักสูตรอบรมพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งต้องการบูรณาการทำงานจากทั้ง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ซึ่งทั้งนี้จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกลไกการบริหารจัดการที่บูรณาการผ่าน

ก.พ.ป. โดยเน้นการบูรณาการการทำงานเชิงพื้นที่ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มากขึ้น และกำหนดองค์ประกอบของ ก.พ.ป. ให้มีผู้แทนในส่วนท้องถิ่นร่วมด้วย เพื่อความสะดวกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชื่อมโยงกับระดับท้องถิ่น^๔

ในช่วงที่สาม ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ๓ ปี จนถึง ๕ ปี บริบูรณ์อย่างช้าปีที่ ๖ ต้องการเน้นให้เด็กมีพัฒนาการเติบโตดีสมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านการเล่น และการลงมือทำกิจกรรม และสร้างสุขภาวะแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการอย่างสมวัยและเป็นไปตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน และมีความสามารถในการคิด บริหารจัดการตน (Executive Functions : EF) ตามวัย^๕ จึงเน้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องและตรงตามเป้าประสงค์ดังกล่าว ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย ร่วมด้วย

ในช่วงที่สี่ ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ๖ ปี จนถึงอย่างช้าปีที่ ๘ ซึ่งเป็นช่วงเชื่อมต่อระหว่างอนุบาลและประถมศึกษา ต้องการสร้างภูมิคุ้มกันที่แข็งแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้แก่เด็ก สร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ ปลูกฝังจริยธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข รวมถึงสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบรอยเชื่อมต่อและการเปลี่ยนผ่านแก่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และสังคม ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งทางภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ในการร่วมมือสร้างสุขภาวะในการอยู่ร่วมกันในสังคมทั้งด้านความปลอดภัย กระบวนการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม

นอกจากนี้ แนวทางการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปของอนุกรรมการเด็กเล็กคือการไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายการปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. ต่อไป

^๔สรุปประเด็นจากการประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร

^๕มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการเด็กเล็ก ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

หน้านี้มีรางวัล!!!

แบบสอบถามความคิดเห็น “วารสารการศึกษาไทย”

โปรดกรอกแบบสอบถามเพื่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จะนำไปปรับปรุง / พัฒนาการจัดทำสิ่งสิ่งพิมพ์ของสำนักงานฯ ต่อไป ผู้ที่กรอกแบบสอบถามและส่งกลับมาที่สำนักงานฯ ทางช่องทางใดทางหนึ่งข้างล่างนี้ จะได้รับหนังสือหรือดีวีดีสุดพิเศษจากสำนักงานฯ ค่ะ **ด่วน! จำนวนจำกัด**

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. IWF. หญิง ชาย ๒. อายุ ปี ๓. อาชีพ.....
๔. การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
๕. ท่านเคยอ่านวารสารการศึกษาไทย อ่านทุกฉบับ อ่านแทบทุกฉบับ อ่านบางฉบับ ไม่เคยอ่าน
๖. ท่านอ่านวารสารการศึกษาไทยจาก สกศ. จัดส่งให้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดอื่น ๆ
- โรงเรียน อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๗. เมื่อท่านอ่านวารสารแล้วท่านรู้สึก ชอบมาก ชอบ เฉย ๆ ไม่ชอบ
- เนื่องจาก.....
๘. ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นอ่าน “วารสารการศึกษาไทย” หรือไม่ แนะนำ ไม่แนะนำ

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ตามความคิดเห็นที่ท่านมีต่อ “วารสารการศึกษาไทย”

ด้าน	ประเด็น	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ข้อเสนอแนะ
เนื้อหา	- มีความน่าสนใจ					
	- ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหา					
	- มีข้อมูลใหม่ที่น่าติดตาม					
	- ภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจง่าย					
	- สามารถนำไปใช้ประโยชน์					
	- กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ / มีส่วนร่วมหรือปฏิบัติตาม					
รูปแบบ	- มีความเหมาะสม น่าติดตาม					
	- ภาพประกอบ					
	- การจัดแบ่งคอลัมน์ / การจัดคอลัมน์ต่าง ๆ / ความทันสมัย					
	- ขนาดรูปเล่มเหมาะสม					
	- ตัวอักษร / อ่านง่าย / สีสัน					

เนื้อหา / คอลัมน์ที่ต้องการให้เพิ่มเติม.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

ส่งแบบสอบถามกลับที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๙๙ / ๒๐ ด.สุโขทัย เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
หรือ fax เบอร์ ๐ ๒๒๔๘๓ ๐๐๘๓ หรืออีเมลที่ news.onec@gmail.com

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ๐ ๒๒๖๖๘ ๓๑๑๓๓ ต่อ ๑๑๒๒๒ โปรดกรอกชื่อ - ที่อยู่ กองบรรณาธิการจะส่งหนังสือหรือดีวีดีให้ท่าน

ชื่อ.....ที่อยู่ที่ใช้ส่งกลับ.....

การประชุมเสวนา
เรื่อง รวมพลังเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)
วันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๐
ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา - ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง

เก็บตก... ปกหลัง
สุภาชัย พันธุ์เดช

สกศ. รวมพลังเครือข่ายประชารัฐ ขับเคลื่อนการศึกษาไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จัดเสวนา เรื่อง “รวมพลังเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)” โดยมี หม่อมหลวง ปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานเปิดการประชุม และปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน” ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวรายงาน และบรรยายพิเศษเรื่อง “พลังเครือข่าย หัวใจการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติฯ สู่การปฏิบัติ” ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา บรรยายพิเศษ เรื่อง “พลังเครือข่ายกับการปฏิรูปการศึกษาชาติ” เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี หลังจากนั้น ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร นำรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้เข้าร่วมประชุมชมฐานเรียนรู้ ๙ ฐานภายในศูนย์กิจกรรมธรรมชาติ และในช่วงบ่ายที่ประชุมได้ร่วมอภิปราย เรื่อง “กรอบและทิศทางแผนพัฒนาการศึกษาประชารัฐ” และได้ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงประเด็นเร่งด่วนด้านการศึกษาที่ต้องเร่งดำเนินการต่อไป

วารสารการศึกษาไทย

THAILAND EDUCATION JOURNAL

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๔๔/๒๐ ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๑๑๒๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๐๐๘๓ www.onec.go.th

